

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

มาตรการและกลไกการช่วยเหลือประชาชนคดีอาญาในศาลภาษีอากร

สันติพงษ์ กุมารสิงห์*, มัตติมา กรงเต็น**, เมธภาพร จันทไทย***

Santiphong Kumansing*, Mattima Krongten**, Methaporn Chanthai***

(Received : November 3, 2022 / Revised : November 4, 2022 / Accepted : December 28, 2022)

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายในการหามาตรการและกลไกช่วยเหลือประชาชนในการเข้าถึงขั้นตอนในกระบวนการยุติธรรมของศาลภาษีอากร เพื่อแก้ปัญหา โดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ตามเป้าหมายของการวิจัย ซึ่งประกอบไปด้วย การแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจสังคมที่รัฐให้ความช่วยเหลือการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของศาลภาษีอากร การพัฒนาอย่างมีรูปแบบ นโยบาย เป้าหมายในการพัฒนาอย่างชัดเจนจึงจะนำไปสู่การดำเนินการที่ก่อให้เกิดผลตามมุ่งหวังได้ ซึ่งการศึกษาวิจัยนี้มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาการช่วยเหลือจากรัฐในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของศาลภาษีอากรของประชาชน

จากผลการศึกษาวิจัยพบว่า มาตรการให้ความช่วยเหลือจากรัฐในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของศาลภาษีอากรนั้น มีมาตรการที่เหมาะสมสำหรับหน่วยงานของรัฐ คือ รูปแบบทนายความ รูปแบบองค์กร และรูปแบบของระบบความช่วยเหลือจากรัฐ การศึกษาวิจัยนี้จึงได้จัดทำรูปแบบองค์กรและระบบความช่วยเหลือจากรัฐเป็นร่างกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีสาระสำคัญของบทบัญญัติประกอบด้วย องค์กรสังกัดที่เหมาะสม มีความคล่องตัวในการบริหารการจัดการ กฎหมายที่มีความทันสมัยเข้ากับบริบทของสังคมไทย มีอำนาจหน้าที่อันส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นในการทำงาน และคุณสมบัติของนักกฎหมายที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านภาษี

การวิจัยมีข้อเสนอแนะให้ผลักดันร่างกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ.เข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีเห็นชอบและเข้าสู่ขั้นตอนการตรากฎหมายตามลำดับขั้นพิจารณาต่อไป เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่จะทำให้กฎหมายคุ้มครองสิทธิมีผลบังคับใช้ที่มีประโยชน์ จึงมีความจำเป็นต้องแก้ไขกฎกระทรวงนี้ ข้อเสนอแนะหัวข้อวิจัยต่อไป คือ คำสั่งกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เรื่องการปรับปรุงบทบาทภารกิจ อำนาจหน้าที่ โครงสร้างการแบ่งงานภายในของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเพื่อกำหนดโครงสร้างหน่วยงานช่วยเหลือผู้เสียหายและจำเลยในกระบวนการยุติธรรมของศาลภาษีอากรให้เหมาะสม

คำสำคัญ: การพัฒนา, รูปแบบ, ศาลภาษีอากร, การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

*

*

Corresponding author. E-Mail :

Abstract

This research study aims to find measures and mechanisms to assist people in accessing justice in the tax court. to solve by using a qualitative research method, consisting of document research; in-depth interview to be utilized according to the research goals which consists of Solving the problem of the socio-economic crisis in which the state provides access to the justice system of the Tax Court Formed development, policies, and clearly defined development goals can lead to actions that produce the desired results. This research study aims to develop state aid in accessing justice in the tax courts of the people.

From the research results, it was found that Measures to assist the state in accessing the tax court's judicial process There are appropriate measures for government agencies, namely the lawyer model, the organizational model, and the state aid system. This research study therefore established the organizational model and the state aid system as Draft ministerial regulations dividing government departments for the Protection of Rights and Liberties Ministry of Justice (No. ...) B.E. contains the essence of the provisions appropriate affiliation organization There is flexibility in management. Laws that are up-to-date with the context of Thai society Has the authority that results in confidence in the work and the qualifications of a lawyer with special expertise in tax

The research suggested that the draft ministerial regulations should be pushed to divide the government departments of the Department for the Protection of Rights and Liberties. the Ministry of Justice (No. In line with the country's legal and judicial reform mission to make rights protection lawyers effective and effective. Therefore, it is necessary to amend this Ministerial Regulation. Suggestion for the next research topic is the Order of the Department of Rights and Liberties Protection. on the improvement of roles, missions, powers and duties, the internal division of labor of the Rights and Liberties Protection Department in order to determine the appropriate structure of agencies to assist victims and defendants in the judicial process of the Tax Court

Keywords: Development, Form, Tax Court, Protection of Rights and Liberties

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสภาพของประชาชนในสังคมไทยมีข้อพิพาท มีความขัดแย้งกันด้วยการกล่าวหากันในเรื่องการกระทำความผิดตามขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนแรก คือ ขั้นตอนสอบสวนอันเป็นการแสวงหาข้อเท็จจริงในเบื้องต้นโดยพนักงานสอบสวน การดำเนินการทางคดีของพนักงานอัยการ และการดำเนินการทางคดีในชั้นศาล ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องมีทนายความซึ่งเป็นนักกฎหมายที่จะเป็นผู้ที่ให้ความช่วยเหลือในการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือในทางคดีแก่ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนในกระบวนการยุติธรรมตามหลักความเสมอภาคที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ให้การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมาถึงปัจจุบัน คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งมีบัญญัติอยู่ในหมวด 1 ทั่วไป ประกอบไปด้วย มาตรา 4 ที่บัญญัติให้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน หมวด 3 ซึ่งมีส่วนที่ประกอบไปด้วย สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา 25 บัญญัติให้ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำการนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีการตรากฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญสามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

หลักเสมอภาคในทางกฎหมายตามมาตรา 27 บัญญัติให้บุคคลย่อมเสมอภาคในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้ มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการหรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่น

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ของรัฐ และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐย่อมมีสิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดไว้ในกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจริยธรรม

แนวนโยบายแห่งรัฐตามเนื่องจากเป็นสิทธิที่ได้รับการรับรองว่าเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 68 บัญญัติให้รัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็วและไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร รัฐพึงมีมาตรการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรม ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยเคร่งครัด ปราศจากการแทรกแซงหรือครอบงำใดๆ รัฐพึงให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่จำเป็นและเหมาะสมแก่ผู้ยากไร้หรือผู้ด้อยโอกาสในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม รวมตลอดถึงการจัดหาทุนความให้ประชาชน

ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 มาตรา 32 ซึ่งกำหนดอำนาจหน้าที่ของกระทรวงยุติธรรมไว้ว่า “ให้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรม เสริมสร้างและอำนวยความสะดวกในสังคมและราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงยุติธรรมหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงยุติธรรม” ซึ่งหน่วยงานรัฐที่ทำหน้าที่ส่งเสริมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพให้กับประชาชนซึ่งมีกระทรวงยุติธรรมโดยสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม มีสำนักงานกองทุนยุติธรรม สำนักงานยุติธรรมจังหวัด และกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ มี “คลินิกยุติธรรม” เพื่อเป็นหน่วยบริการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายและการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพโดยบริการให้คำปรึกษาทางกฎหมาย การรับเรื่องราวร้องทุกข์ การขอรับเงินช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา การรับคำร้องขอการคุ้มครองความปลอดภัยพยานในคดีอาญา การรับเรื่องการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท การส่งเสริมสิทธิแก่ผู้ต้องหาตามประมวลวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/1 และการจ่ายค่าป่วยการแก่ที่ปรึกษากฎหมายในชั้นสอบสวนคดีเยาวชนและครอบครัว ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2559 มาตรา 75 ดังกล่าวที่ทำหน้าที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพให้กับประชาชน

แต่ที่เป็นปัญหาคือ เมื่อประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากการถูกกล่าวหาตามประมวลรัษฎากร มาตรา 37 ซึ่งเป็นบทกำหนดโทษทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 ซึ่งเป็นบทกำหนดโทษทางอาญาไว้เช่นกัน หรือได้รับความเสียหายด้านภาษีการการถูกไล่ออนสิทธิหน่วยงานดังกล่าวนี้จะให้ความช่วยเหลือโดยการให้คำแนะนำทางด้านกฎหมาย หากประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อนด้านภาษีต้องการขอความช่วยเหลือจากกองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หรือ “คลินิกยุติธรรม” ประจำสำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ประจำภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ หรือ “คลินิกยุติธรรม” ประจำสำนักงานยุติธรรมจังหวัด และสาขาทั่วประเทศ หากประชาชนมีความประสงค์ให้หน่วยงานดังกล่าวทำหน้าที่เป็นผู้ว่าต่างทางคดีภาษีจะต้องยื่นคำขอและตรวจสอบเอกสาร

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

เป็นระยะเวลา 1 วันทำการ และรอผู้มีอำนาจพิจารณา อีกเป็นเวลา 11 วันทำการ เพื่อให้อธิบดีหรือยุติธรรมจังหวัดพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติต่อไป กรณีอนุมัตินั้นผู้มีอำนาจพิจารณาลงนามอนุมัติและ หากแต่กรณีอนุมัติ เจ้าหน้าที่ดำเนินการเบิกจ่ายเงินรางวัล และมีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาให้แก่ทนายความทราบภายใน 17 วันทำการ กรณีที่ไม่อนุมัติการช่วยเหลือนั้นผู้มีอำนาจพิจารณา หากมีข้อสงสัยสามารถสอบถามเพื่อขอเอกสารหรือข้อมูลเพิ่มเติมหรือระงับการจ่ายเงินได้อีก 1 วันทำการ แต่กรณีไม่อนุมัติ เจ้าหน้าที่แจ้งผลการพิจารณาให้ทนายความทราบ ซึ่งเป็นการช่วยเหลืออย่างไม่ต่อเนื่องในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม

การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมของศาลชั้นอุทธรณ์ซึ่งประกอบไปด้วย ศาลฎีกาชั้นอุทธรณ์ เมื่อพิจารณาอย่างถี่ถ้วนและดูเสมือนกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชนในในทุกขั้นตอนนั้นมีองค์ประกอบของกระบวนการยุติธรรมที่จะให้ความช่วยเหลือในด้านกำหนดนโยบายและแผนทิศทางการพัฒนา บูรณาการงานยุติธรรม ให้บริการงานยุติธรรมเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงความยุติธรรม พัฒนาพฤติกรรมผู้กระทำผิดให้เป็นคนดี และอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างปกติสุขสนับสนุนการป้องกันอาชญากรรม และปราบปรามอาชญากรรมพิเศษ บูรณาการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเป็นระบบเพื่อให้สังคมปลอดภัยจากยาเสพติดอยู่แล้ว แต่หากพิจารณาว่าการที่องค์กรของกระทรวงยุติธรรมในกระบวนการยุติธรรมได้ให้การคุ้มครองสิทธิแก่ประชาชนในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมในรูปแบบของการให้ทนายความเข้าไปทำหน้าที่ให้คำปรึกษาความช่วยเหลือด้านกฎหมาย และนับตั้งแต่การสอบสวนและการต่อสู้คดีในชั้นศาลต้องได้รับการพิจารณาจากกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ซึ่งก็น่าจะเพียงพอแต่ก็หาเป็นเช่นนั้นไม่ยังคงมีปัญหาเนื่องมาจาก

1. เอกสารที่ใช้ในการติดต่อขอรับบริการ

- 1) แบบคำขอรับเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัล และค่าใช้จ่ายแก่ทนายความที่รัฐจัดหาให้ผู้ต้องหาในคดีอาญา พ.ศ. 2550 (โดยใช้แบบฟอร์ม ยธ 091)
- 2) หนังสือแต่งตั้งทนายความ (โดยใช้แบบฟอร์ม ยธ 092)
- 3) หนังสือรับรองการปฏิบัติหน้าที่ของทนายความที่รัฐจัดหาให้ผู้ต้องหาในคดีอาญา (โดยใช้แบบฟอร์ม ยธ 093) หรือเอกสารอื่นที่แสดงให้เห็นว่าทนายความได้ปฏิบัติหน้าที่ให้แก่ผู้ต้องหา
- 4) แบบรายงานการเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนนอกเขตอำเภออันเป็นที่ตั้งของพนักงานสอบสวน (โดยใช้แบบฟอร์ม ยธ 094) โดยมีข้อยกเว้นว่า (ถ้าจะมีหรือไม่ก็ได้)
- 5) แบบรับรองตนของผู้ปฏิบัติหน้าที่ทนายความฯ (โดยใช้แบบฟอร์ม กพส. – 3400)
- 6) สำเนาบัตรประจำตัวทนายความ (ใบอนุญาตทนายความ) หรือสำเนาหนังสือรับรองการเป็นทนายความที่มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อทนายความที่รัฐจัดหาให้ผู้ต้องหาในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/1
- 7) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ยื่นคำขอแทน (กรณีมอบอำนาจยื่นคำขอแทน)

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

- 8) หนังสือมอบอำนาจ (กรณีมอบอำนาจยื่นคำขอแทน)
 - 9) สำเนาสมุดบัญชีธนาคารของนายความที่ยื่นคำขอ
 - 10) สำเนาเอกสารที่แสดงประเภทคดีที่มีสิทธิรับเงินรางวัล เช่น สำเนาบันทีกคำให้การผู้ต้องหา
2. การขาดแคลนนายความประจำ “คลินิกยุติธรรม” ทั้งในด้านของจำนวน และความรู้ความสามารถ ประสบการณ์พิเศษเฉพาะในแต่ละประเภทของคดี เนื่องจากเป็นความสมัครใจที่ส่วนใหญ่จะเป็นนายความใหม่ที่ใช้เป็นแหล่งฝึกฝนประสบการณ์ทางคดี และบางครั้งเป็นเพราะมีการกำหนดเป็นคุณสมบัติของผู้ที่จะมีสิทธิสมัครสอบตำแหน่งผู้พิพากษาจะต้องมีประสบการณ์ด้านคดีเป็นเวลา 2 ปี จึงใช้วิธีการอาสาสมัครเป็นนายความประจำ “คลินิกยุติธรรม” เป็นแหล่งฝึกงาน อีกประการหนึ่งการเป็นอาสาสมัครแม้จะมีค่าตอบแทนให้แต่ก็จำนวนน้อยมาก จากคำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับขั้นตอนการเบิกจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายนายความที่ศาลตั้ง ราชกิจจานุเบกษา, 2555, หน้า 81 จึงไม่เป็นเรื่องจูงใจในการเข้าทำงานในลักษณะเช่นนี้

ความเหลื่อมล้ำของของประชาชนในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและมีผลต่อความยุติธรรมที่ประชาชนจะได้รับ จึงถือได้ว่าเป็นปัญหาของการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชน นี้มีในต่างประเทศ แต่ได้รับการแก้ไขแล้วในบางประเทศ เช่น ประเทศอังกฤษ มีกฎหมายและการให้ความช่วยเหลือต่อสู้คดีอาญา (Criminal Defender Service) นายความตามสัญญา (Contracted Scheme) นายความนั่งเวรฯ (Duty Solicitor Scheme) นายความจำเลยของรัฐ (Public Defender Service) และประเทศสหรัฐอเมริกาให้การให้ความช่วยเหลือในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมแก่ประชาชนผู้ยากไร้ โดยมีกฎหมายรองรับในระดับรัฐธรรมนูญ และมี Criminal Justice Act of 2003; Justice for All Act of 2004 มีสมาคมให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายและการต่อสู้คดีแห่งชาติ (The National Legal Aid and Defender Association) มีสำนักงานกฎหมายภายใต้รัฐบาลมลรัฐ เช่น สำนักงานกฎหมายภายใต้รัฐบาลท้องถิ่น Massachusetts Defenders Committee (M.D.C.) ซึ่งมีนายความและมีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เรียกว่า (Public Defender) และมีระบบศาลแต่งตั้งนายความให้แก่จำเลยที่ยากจนเป็นนายความเอกชนที่ถูกศาลขอแรง (Assigned Counsels) เรียกว่า นายความที่รัฐจัดหาให้จำเลย (Public Defender) เช่นกัน มีสำนักงานกฎหมายของ Federal Defender Public Administration ดำเนินการภายใต้การบริหารของ Criminal Justice Act of 1964 (CJA) PLAN 18 U.S.C. § 3006A โดยระบบนายความที่รัฐจัดหาให้จำเลย (Public Defender System) เป็นองค์กรที่แยกออกมาจากสำนักงานอัยการโดยมีระบบนายความตามสัญญา (Contract Attorney System)

จากที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น จึงเป็นปัญหาที่ชี้ให้เห็นได้ชัดว่าความเสมอภาค และความรวดเร็วในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนมีความแตกต่างกันตามสถานภาพฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชน ดังนั้นประชาชนทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในสถานะผู้กล่าวหาหรืออยู่ในสถานะผู้ถูกกล่าวหาในกระบวนการยุติธรรม

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

ควรที่จะได้รับสวัสดิการจากรัฐโดยการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกันด้วยความรวดเร็วและเสมอภาค

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

เพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และรูปแบบทนายความกองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หรือ “คลินิกยุติธรรม” ประจำสำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ประจำภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ หรือ “คลินิกยุติธรรม” ประจำสำนักงานยุติธรรมจังหวัด หรือสาขาทั่วประเทศ และทนายความ (Public Defender) ของต่างประเทศ เพื่อคุ้มครองสิทธิการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชนที่มีความเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย แล้วจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบที่แสดงถึงการให้ประชาชนเข้าถึงการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและเข้าถึงความยุติธรรมอย่างต่อเนื่อง

สมมุติฐานการวิจัย (Hypothesis)

ปัญหาทนายความกองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หรือ “คลินิกยุติธรรม” ประจำสำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ประจำภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ หรือ “คลินิกยุติธรรม” ประจำสำนักงานยุติธรรมจังหวัด หรือสาขาทั่วประเทศไม่มีรูปแบบและระบบปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ การเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชน ซึ่งรูปแบบและโครงสร้างองค์กร การบริหาร การคัดเลือก การบังคับใช้กฎหมาย การปฏิบัติหน้าที่ ขอบเขตแห่งหน้าที่ ความรับผิดชอบ สิทธิประโยชน์ หน่วยงานสังกัด กฎหมายต้นแบบทนายความช่วยเหลือเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และสิทธิมนุษยชนจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนจะได้รับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในกระบวนการยุติธรรมทางเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในระบบกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย และเป็นแนวทางในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ชาติ ว่าด้วยเรื่องการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

วิธีการวิจัย (Research Methodology)

งานวิจัยนี้ใช้วิธีวิทยาการวิจัย เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการใช้วิธีวิทยาการวิจัยดังกล่าวนำมาวิเคราะห์ (Data Analysis) เพื่อหารูปแบบและโครงสร้างองค์ประกอบของทนายความช่วยเหลือเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชนที่มีความเหมาะสมกับบริบทประเทศไทย และจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารที่เป็น ปรัชญา ทฤษฎี แนวคิด และหลักการ กฎหมายไทยและต่างประเทศโดยเอกสารที่ศึกษาเป็นเอกสารข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data)

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

และทุติยภูมิ (Secondary data) ประกอบด้วย หนังสือ ตำรา รายงานวิจัย บทความ คำพิพากษาของ ศาลฎีกา และเอกสารอื่นๆ โดยมีสาระสำคัญของเอกสาร ประกอบด้วย

- 1) ปรัชญาความยุติธรรม (Philosophy of Justice)
- 2) ทฤษฎีองค์การ (Organization Theory)
- 3) หลักสิทธิมนุษยชน (Human Rights)
- 4) หลักนิติรัฐ (Legal State)
- 5) หลักนิติธรรม (Rule of Law)

กฎหมายไทย

ในการศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยศึกษาเพื่อหารูปแบบทนายความช่วยเหลือเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชนศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
- 2) ประมวลกฎหมายอาญา
- 3) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
- 4) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
- 5) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
- 6) พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560
- 7) พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560
- 8) พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528
- 9) พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545
- 10) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528
- 11) พระราชบัญญัติประมวลรัษฎากร
- 12) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 113/2557 เรื่อง การยกเว้นภาษีเงินได้ตามประมวลรัษฎากร กรณีสลากพิเศษแบบเลขท้าย 3 ตัวและ 2 ตัว
- 13) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 92/2557 เรื่อง การลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม
- 14) พระราชกำหนด ยกเว้นและสนับสนุนการปฏิบัติการเกี่ยวกับภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร พ.ศ. 2558
- 15) พระราชบัญญัติ ยกเว้นเบี้ยปรับ เงินเพิ่มภาษีอากร และความรับผิดทางอาญา เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการ เกี่ยวกับภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร พ.ศ. 2562
- 16) พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม พ.ศ. 2514
- 17) พระราชบัญญัติภาษีการรับมรดก พ.ศ. 2558

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

- 18) พระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2560
- 19) ประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการนำส่งเงินให้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาตามพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2560
- 20) ประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการหักเงินได้พึงประเมินเพื่อชำระเงินกู้ยืมคืนกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาตามพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2560

กฎหมายระหว่างประเทศ

- 1) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (The Universal Declaration of Human Rights)

กฎหมายต่างประเทศ

ประเทศสหรัฐอเมริกา

- 1) United States Constitution
- 2) Criminal Justice Act 2003
- 3) Justice for All Act of 2004
- 4) Criminal Justice Act of 1964 (CJA) PLAN 18 U.S.C. § 3006A
- 5) Federal Rules of Criminal 2015

ประเทศอังกฤษ

- 1) Legal Aid Act 1988
- 2) Access to Justice Act 1999
- 3) The Criminal Defense Service Act 2006
- 4) The Criminal Procedure Rules 2010
- 5) The Courts Act 2003

ข้อมูลเอกสารในการวิจัยนี้ใช้เพื่อการสังเคราะห์ให้ได้รูปแบบทนายความช่วยเหลือเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชนเพื่อคุ้มครองสิทธิการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชน เพื่อเป็นประเด็นสำหรับการนำไปสู่การสร้างประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสร้างเครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย ประชากรการคัดเลือก เทคนิคการสุ่มตัวอย่าง การกำหนดจำนวนประชากรจากการสุ่มตัวอย่าง และรวบรวมข้อมูล

2. สัมภาษณ์เชิงลึก

เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกระหว่างผู้วิจัยกับประชากรสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชน ในศาลยุติธรรม ตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ ประชากรสัมภาษณ์ประกอบไปด้วย ผู้พิพากษาศาลยุติธรรม ทนายความ และนักวิชาการ

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บรวบรวมด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่เป็นการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลประชากร นำมาวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อหารูปแบบทนายความช่วยเหลือเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชนเพื่อการคุ้มครองสิทธิการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชน ที่มีความเหมาะสมกับบริบทประเทศไทย นำไปสู่การจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบ

4. การจัดทำกฎหมายต้นแบบ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการหารูปแบบทนายความช่วยเหลือเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชนเพื่อการคุ้มครองสิทธิการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชน ที่มีความเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย ในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายทนายความฉบับใดคุ้มครองสิทธิเสรีภาพการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชนได้อย่างครอบคลุมและต่อเนื่องรวดเร็วและเป็นธรรม ซึ่งแนวทางที่จะให้ประชาชนได้รับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชนอย่างต่อเนื่องรวดเร็วและเป็นธรรม จะต้องมีการออกกฎหมายที่มีศักดิ์ในการบังคับใช้ ผู้วิจัยจึงได้จัดทำร่างพระราชกฤษฎีกาทนายความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ พ.ศ. ขึ้น

ในการจัดทำร่างพระราชกฤษฎีกาทนายความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ พ.ศ. นี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารทั้งในและต่างประเทศ นำมาประกอบกับความคิดเห็นในการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหารูปแบบการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชนที่มีความเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย เมื่อผู้วิจัยได้รูปแบบที่มีความเหมาะสมแล้ว จะนำมาจัดทำร่างกฎหมายต้นแบบ แล้วดำเนินการรับฟังความคิดเห็นให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวร่างกฎหมายต้นแบบ รวมถึงปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขต่างๆ หากมีการนำร่างกฎหมายไปใช้ เพื่อให้ได้ร่างกฎหมายที่มีความสมบูรณ์มากที่สุด

5. การรับฟังความคิดเห็น

เป็นการรับฟังความคิดเห็นต่อข้อค้นพบจากการจัดทำร่างพระราชกฤษฎีกาทนายความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ พ.ศ. เพื่อนำความคิดเห็นที่ได้จากมาปรับปรุงร่างกฎหมายต้นแบบให้มีความสมบูรณ์มากที่สุด โดยประชากรที่เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นจะประกอบไปด้วยตัวแทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ศาลยุติธรรม สภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ทนายความ และนักวิชาการ ประชาชน ฯลฯ เป็นต้น

ผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยพบว่า การคุ้มครองสิทธิการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชนในต่างประเทศมีประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ คือ ทนายความ (Public Defender) หมายถึง การให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนในกระบวนการยุติธรรมเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพโดยทนายความของรัฐบาล

ในประเทศไทยพบว่าการมีที่ปรึกษากฎหมาย “คลินิกยุติธรรม” ซึ่งมีหน้าที่ให้คำแนะนำ ปัญหาด้านกฎหมายและคดีความแก่ผู้รับบริการ ประสานงานหรือส่งต่อการให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่ส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาคเห็นสมควรเพื่อการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพแก่ประชาชนผู้รับบริการ

โดยระบบ ปัญหาระบบกฎหมายองค์กรให้ความช่วยเหลือซ้ำซ้อน มีหลายหน่วยงาน ขาดทิศทางการเชื่อมโยง ส่งผลให้ การให้ความช่วยเหลือมีความล่าช้า มีค่าใช้จ่ายมาก ไม่มีความรวดเร็ว จากปัญหาดังกล่าวส่งผลให้ประชาชนผู้รับบริการไม่สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ นี่คือนี่ที่เป็นอยู่และปัญหาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนี้ จึงเห็นได้ว่าการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชนในปนะเทศไทยยังต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นประเทศไทยจึงต้องหารูปแบบการพัฒนาการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชนที่มีความเหมาะสมกับบริบทประเทศไทยต่อไป

จากการวิจัยพบว่า ที่ปรึกษากฎหมาย “คลินิกยุติธรรม” ยังไม่คุ้มครองสิทธิการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชนด้วยความเสมอภาคและรวดเร็ว จึงอาจกระทบต่อความยุติธรรมต่อประชาชน ระบบที่มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในประเทศไทย คือ ทนายความช่วยเหลือจากรัฐ เพราะเป็นระบบที่คุ้มครองสิทธิการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชน และเป็นการให้ประชาชนเข้าถึงความยุติธรรมด้วยความเสมอภาคเท่าเทียม ทำให้การดำเนินการในกระบวนการยุติธรรมโดยมีนักกฎหมายภาครัฐเป็นฝ่ายจำเลย ทำให้จำเลยได้พิสูจน์ความบริสุทธิ์ได้มากขึ้น จึงมีความเหมาะสมที่นำมาประยุกต์ใช้ ซึ่งการนำระบบทนายความช่วยเหลือจากรัฐมาใช้ไทยนั้นจะต้องมีรูปแบบที่มีค่านิยม “ทนายความช่วยเหลือ” หมายถึงทนายความของรัฐปฏิบัติหน้าที่เพื่อการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชนโดยสถานะของ “ทนายความช่วยเหลือ” เป็นทนายความที่ได้รับการแต่งตั้งจากภาครัฐ และหน่วยงานสังกัดให้มีความเหมาะสมกับจารีตประเพณี และวัฒนธรรมของคนไทย คือ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ซึ่งรูปแบบที่มีความเหมาะสมกับประเทศไทย มีประเด็นที่เป็นสาระสำคัญ ดังนี้

การกำหนดองค์กร “ทนายความช่วยเหลือ” ให้มีความเหมาะสม ซึ่งจากการวิเคราะห์พบว่า ที่ปรึกษากฎหมาย “คลินิกยุติธรรม” การปฏิบัติหน้าที่ของที่ปรึกษากฎหมายจะให้ความช่วยเหลือในการให้คำปรึกษาเท่านั้น การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคของประเทศไทยอาจจะยังไม่ครอบคลุมต่อเนื่องถึงขั้นตอนช่วยเหลือในกระบวนการยุติธรรม สำหรับการเริ่มต้นที่จะนำระบบทนายความช่วยเหลือจากรัฐมาใช้จึงกำหนด “สำนักงานทนายความช่วยเหลือ” ทำหน้าที่การให้ความช่วยเหลือในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นกร

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพของประชาชน การจัดหาหนายความโดยรัฐที่จะให้ความช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อนเหล่านี้จึงสมควรที่จะต้องมี “สำนักงานหนายความช่วยเหลือ” ที่เป็นหนายความเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือด้วยด้านกฎหมายภาชีอากรในกระบวนการยุติธรรมของศาลชำนัญพิเศษซึ่งประกอบไปด้วย ศาลภาชีอากรที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาเฉพาะคดีแพ่งเกี่ยวกับภาชีอากร เช่น คดีอุทธรณ์คำวินิจฉัยของ เจ้าพนักงานหรือคณะกรรมการตามกฎหมายที่เกี่ยวกับภาชีอากร เป็นต้น

1. โครงสร้างองค์กร

เพื่อกำหนดกลุ่มงานพัฒนาระบบ กลุ่มงานคณะกรรมการ กลุ่มงานช่วยเหลือผู้เสียหายและจำเลยในกระบวนการยุติธรรมของศาลชำนัญพิเศษซึ่งประกอบไปด้วย ศาลภาชีอากร และกลุ่มงานบริหารทั่วไป

2. อำนาจหน้าที่สำนักงานหนายความช่วยเหลือ

เพื่อกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่เพื่อพัฒนาระบบมาตรการ กลไกการและให้ความช่วยเหลือผู้เสียหาย ช่วยเหลือจำเลยในกระบวนการยุติธรรม เสนอแนะเพื่อปรับปรุงและแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบหรือข้อบังคับ ตลอดจนมาตรการต่างๆในการส่งเสริมการ ติดตามประเมินผลการดำเนินการช่วยเหลือผู้เสียหายและจำเลยในกระบวนการยุติธรรมของศาลชำนัญพิเศษซึ่งประกอบไปด้วย ศาลภาชีอากร ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

3. การได้มาซึ่งหนายความช่วยเหลือ

กำหนดให้การได้มาซึ่งหนายความช่วยเหลือจากการสอบคัดเลือกจากการเป็นหนายความตลอดชีพ เป็นเวลา 15 ปีขึ้นไป

4. ขอบเขตอำนาจหน้าที่หนายความช่วยเหลือ

กำหนดให้หนายความช่วยเหลือมีขอบเขตแห่งอำนาจและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญซึ่งจะเป็นตัวกำหนดอำนาจของหนายความช่วยเหลือผู้เสียหายและจำเลยในกระบวนการยุติธรรมของศาลชำนัญพิเศษซึ่งประกอบไปด้วย ศาลภาชีอากร

ผลการวิจัยจากอำนาจตามความในมาตรา 8 ฉ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2543 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมออกกฎกระทรวงไว้ ได้นำไปสู่การจัดทำร่างกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. โดยมีสาระสำคัญของบทบัญญัติประกอบด้วย โครงสร้างองค์กร อำนาจหน้าที่สำนักงานหนายความช่วยเหลือ การได้มาซึ่งหนายความช่วยเหลือ ขอบเขตอำนาจหน้าที่หนายความช่วยเหลือ

อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

อภิปรายผล

แนวคิดในการให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของศาลภาษีอากร ให้ได้รับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพด้วยความเสมอภาคตามปรัชญาความยุติธรรม ทฤษฎีองค์การ แนวคิดกระบวนการยุติธรรม หลักสิทธิมนุษยชน หลักนิติรัฐ หลักนิติธรรม ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับสากลตามกฎหมายระหว่างประเทศ คือ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 และตามกฎหมายต่างประเทศ คือ กฎหมายประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพประชาชนในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของภาษีอากรประเทศไทยไม่แตกต่างไปจากหลักสากลและต่างประเทศ ซึ่งคำตอบที่ได้มานำไปสู่การจัดทำร่างกฎหมายต้นแบบ (Model Law) ว่าด้วยร่างกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เพื่อสนับสนุนการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพด้วยความเสมอภาคของประชาชน และเป็นการส่งเสริมการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของศาลภาษีอากรที่เกี่ยวกับระบบการพิจารณาพิพากษาคดีภาษีอากร เพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

ผลของการวิจัยได้จัดทำกฎหมายต้นแบบเป็นร่างกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. หากจะนำไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นทางการให้เกิดประสิทธิผลแก่ประชาชนในการเข้าถึงพิจารณาพิพากษาคดีภาษีอากร ตามการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยได้นั้น การวิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. แนวทางการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การจัดทำร่างกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. จะทำให้มีจุดเด่นที่จะก่อให้เกิดผลดีต่อประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากคดีภาษีอากรอย่างมาก และจะส่งผลให้มีหน่วยงานสังกัด องค์การสังกัด การบริหาร การคัดเลือก การบังคับใช้กฎหมาย การปฏิบัติหน้าที่ ขอบเขตแห่งหน้าที่ ความรับผิดชอบ ค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ด้านภาษี และมีการคัดเลือก การทนายความปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเชี่ยวชาญเฉพาะเนภาษีอากร และการช่วยเหลือเป็นไปด้วยความยุติธรรมเป็นที่ยอมรับของประชาชนที่จะได้รับการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมด้านภาษีอากรอย่างแท้จริง ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อประเทศในการพัฒนาทั้งด้านกระบวนการยุติธรรมด้านภาษีอากรและระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย เพื่อให้กฎหมายต้นแบบที่ได้จัดทำขึ้นสามารถนำไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นทางการ รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรผลักดันร่างกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. โดยการเสนอเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี เพื่อให้ความเห็นชอบและเข้าสู่กระบวนการตรากฎหมายตามลำดับขั้นต่อไป

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

2. การตรากฎหมายลำดับรอง

เมื่อร่างกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีผลเป็นกฎหมายโดยการประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ต้องอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 31 และมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ให้ยกเลิกคำสั่งกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ที่ 175/2562 และให้ปรับปรุงบทบาท ภารกิจ อำนาจหน้าที่ โครงสร้างการแบ่งงานภายในของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพใหม่

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า มีประเด็นที่สมควรนำไปศึกษาและวิจัยต่อไป คือ การศึกษาการปรับปรุงบทบาท ภารกิจ อำนาจหน้าที่ โครงสร้างการแบ่งงานภายในของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ การสำรวจความคิดเห็นหรือทัศนคติของนายความเพื่อให้เกิดหลักประกันความเป็นอิสระในรัฐธรรมนูญ

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

เอกสารอ้างอิง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560, 6 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก.

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. (2478, 10 มิถุนายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 52.

พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560. (2560, 31 กรกฎาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนที่ 79 ก.

พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560. (2560, 31 กรกฎาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนที่ 79 ก.

พระราชบัญญัติหนายความ พ.ศ. 2528. (2528, 19 กันยายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 102 ตอนที่ 129.

พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545. (2545, 2 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 119 ตอนที่ 99 ก.

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550. (2550, 15 กันยายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 124 ตอนที่ 55 ก.

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2561. (2561, 25 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 135 ตอนที่ 37 ก.

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528. (2528, 5 กันยายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 102 ตอนที่ 120 ฉบับพิเศษ.

พระราชบัญญัติประมวลรัษฎากร(2482, 1 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 56 หน้า 1.

พระราชบัญญัติ ยกเว้นเบี้ยปรับ เงินเพิ่มภาษีอากร และความรับผิดทางอาญา เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการเกี่ยวกับภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร พ.ศ. 2562. (2562, 25 มีนาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 ตอนที่ 38 ก.

พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม พ.ศ. 2514. (2514, 23 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 88 ตอนที่ 43 ฉบับพิเศษ.

พระราชบัญญัติภาษีการรับมรดก พ.ศ. 2558. (2558, 5 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 132 ตอนที่ 72 ก.

พระราชกำหนด ยกเว้นและสนับสนุนการปฏิบัติการเกี่ยวกับภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร พ.ศ. 2558. (25559, 1 มกราคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 133 ตอนที่ 1 ก.

ประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 113/2557 เรื่อง การยกเว้นภาษีเงินได้ตามประมวลรัษฎากร กรณีสลากพิเศษแบบเลขท้าย 3 ตัวและ 2 ตัว

ประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 92/2557 เรื่อง การลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการนำส่งเงินให้กองทุนเงินให้กู้ยืม
เพื่อการศึกษาตามพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2560

ประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการหักเงินได้พึงประเมินเพื่อชำระ
เงินกู้ยืมคืนกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาตามพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ.
2560

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์. (2560). วิธีวิทยาการวิจัยทางนิติศาสตร์และสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: อาร์
ทิพานีย์ จำกัด.

The Code of Criminal Instruction of 1880

The Universal Declaration of Human Rights

The Constitution of Japan Act 1946

Access to Justice Act 1999

United States Constitution

Criminal Justice Act 2003

Justice for All Act of 2004

Criminal Justice Act of 1964 (CJA) PLAN 18 U.S.C. § 3006A

Legal Aid Act 1988

The Criminal Defence Service Act 2006